

Никола КОРБУТОВСКИ

ШПАНИЈА НАШЕ МЛАДОСТИ

Шпански грађански рат, који је трајао од 1936. до 1939. године и у коме је учествовало и око 1600 добровољаца из наше земље, од првог дана био је велика инспирација за многе светске интелектуалце и уметнике. Међутим, многи од њих нису у првом обрачуна светског пролетаријата са фашизмом нашли само мотиве за своја књижевна дела, већ су се на обронцима Арагона, на Мансенаресу и Ебру и код Леванта и с оружјем у руци борили.

Попут Федерика Гарсије Лорке — чијом је младом крвљу натопљена његова сунчана Гранада — у многобројним борбама на Пиринејском полуострву су учествовали и многи шпански и светски књижевници: Ернест Хемингвеј, Андре Марло, Егон Ервин Киш и други.

Посебно истичемо да су значајну подршку демократској влади Шпаније пружили писци из скоро читавог света: Теодор Драјзер, Синклер Луис, Алдос Хаксли, Луј Арагоч, Хајнрих Ман, Роже Мартин ди Гар, а о борбама у Шпанији са великим симпатијама су говорили и писали и Иља Еренбург, Џон Дос Пасос, Карел Чапек, Жан Касу.

Рату у Шпанији ангажовано посвећују своје странице и многи наши листови и часописи. „Наша стварност“ (Београд), „Глас омладине“ (Загреб), „Преглед“ (Сарајево), „Жена данас“ (Загреб) и други, у многим написима и уметничким остварењима указивали су на терор фашистичке фаланге, као и на значај борбе међународних бригада и учешћу наших бораца, који су се борили заједно са шпанским родољубима.

Прве стихове са мотивима из шпанског грађанског рата објавио је Чедомир Миндеровић — била је то песма „Последња шихта“, објављена новембра 1936. године у загребачком „Раднику“. Одмах затим појављују се стихови Душана Матића, Радована Зоговића, Косте Рацина, Анте Боглића и других песника.

Књижевна остварења инспирисана шпанским грађанским ратом нису објављивана само у листовима и часописима који су излазили у нашој земљи, већ и тамо где су се наши борци борили — у Шпанији. Маја 1937. године у Мадриду почиње да излази „Димитровац“, лист батаљона „Димитров“, у коме је било веома много и наших бораца и у коме су

* ИЗБОР: Никола Корбутовски

објављени многи прозни прилози и стихови. У „Димитровцу“ су, на пример, објављени стихови Јована Поповића и Саве Драгојевића, затим Ратка Павловића Ђићка, као и многи прилози Вељка Влаховића и Благоја Паровића.

Осим већ поменутих аутора, на исту тему стихове објављује и читав низ других песника: Иго Груден, Владимир Черкез, Никола Вапцаров, Раде Драинац, а после другог светског рата и Васко Попа, Душан Костић, Танасије Младеновић, Мира Алечковић, Гојко Дапчевић, Драган Колунџија... Тако Шпанија и шпански грађански рат као надахнуће настављају да живе све до данашњих дана.

У избору који се налази пред вама и који смо припремили поводом обележавања 50-тогодишњице шпанског грађанског рата, налазе се стихови Јована Поповића, Душана Матића, Ратка Павловића Ђићка, Анте Боглића, Радована Зоговића, Косте Рацина, Чедомира Миндеровића, Танасија Младеновића, Драгана Колунџије, Гојка Дапчебића, Владимира Черкеза и Мирослава Димитријевића, затим одломци из необјављених рукописа др Аделе Бохунишки и Вецента Роха, бившег начелника штаба Шпанске армије, као и одломак из објављених мемоара познатог филмског режисера Луиса Буњуела и факсимил писма Мира Чукулића — једног од двојице Краљевчана, учесника у шпанском грађанском рату.

Никола КОРБУТОВСКИ